

УДК [355.01+821.161.2-1]:165.194+81'23'42
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2023-2-1>

ПОЕТИКА НАРАТИВУ ВІЙНИ У ЛІРИЦІ Л. КОСТЕНКО

Белєхова Лариса Іванівна,

доктор філологічних наук, професор кафедри англійської філології
та світової літератури імені професора Олега Мішукова

Херсонський державний університет

lorabelehova@gmail.com

orcid.org/0000-0002-1743-1865

Цапів Алла Олексіївна,

доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова

Херсонський державний університет

alyatsapiv@gmail.com

orcid.org/0000-0002-5172-213X

*У статті йдеться про лінгвокогнітивні засоби, наративні прийоми і прагматичні особливості формування пое-
тики наративу війни у ліриці Ліни Костенко. Теоретико-методологічною базою дослідження слугували наукові розвідки
з когнітивної теорії образності та когнітивної теорії метафори, що уможливило виявлення вербальних та концепту-
альних особливостей образних засобів у тексті Ліни Костенко та визначення своєрідного характеру її поезики. Аналі-
тичний огляд еволюції теорії поезики спрямовано на встановлення джерел походження й способів вияву наративності
як специфічної риси поезики художнього тексту в різних історико-культурних епохах розвитку поезики як науки, так
і практики. Осмислення й переосмислення сучасних праць з наратології уможливило встановлення домінантних ознак
наративності та виявлення їх оприявлення у віршових творах Ліни Василівни. З'ясування репертуару семиотичних
ресурсів, задіяних у творенні поезики наративу, дозволило встановити мультимодальний характер наративного кон-
струювання художнього тексту як історії про подію. Звернення до наукового доробка з проблем лінгвопрагматики,
комунікативної лінгвістики та емотіології дало змогу ідентифікувати засоби й прийоми, які впливають на читацьке
сприйняття віршів, на створення емоційного резонансу між автором і читачем. Критичний аналіз наукових теорій
і практик українського літературного бароко, виокремлення спектру ознак бароко і засобів втілення його змісту здій-
нено для підкреслення особливої ролі поезики українського бароко на формування національної специфіки поетичного
мовлення Ліни Костенко. Перспективою подальших досліджень можуть слугувати прозові твори Ліни Василівни,
а також сучасні українські поетичні тексти канадських митців, присвячені темі війни в Україні.*

Ключові слова: лінгвокогнітивні засоби, наративні прийоми, прагматичні особливості, українське літера-
турне бароко, національна специфіка.

POETICS OF THE WAR NARRATIVE IN L. KOSTENKO'S LYRICS

Bieliekhova Larysa Ivanivna,

Doctor of Philological Science, Professor,
Professor at the Department of English Philology and World Literature
named after Professor Oleg Mishukov
Kherson State University
lorabelehova@gmail.com
orcid.org/0000-0002-1743-1865

Tsapiv Alla Oleksiivna,

Doctor of Philological Science, Associate Professor,
Professor at the Department of English Philology and World Literature
named after Professor Oleg Mishukov
Kherson State University
alystsapiv@gmail.com
orcid.org/0000-0002-5172-213X

This article focuses on revealing linguistic and cognitive means as well as narrative devices and pragmatic factors which ensure the creation of poetics of war narrative in Lina Kostenko's lyrical texts. It aims at showing up emotional resonance between the author and the reader.

Theoretical and methodological basis was grounded in the cognitive theory of verbal poetic image and the cognitive theory of conceptual metaphor, which allowed the manifestation of verbal and conceptual features of imagery means in Lina Kostenko's poetic texts and the designation of specific character of her poetics. Analytical overview of the evolution of the theory of poetics is held to find out the sources of the study of narrative as a specific drawing of the poetics of a literary text in different historical and cultural epochs, as well as the ways of revealing peculiar trends in the development of poetics as a science and practice. The comprehension and rethinking of the current practices of narratology allowed the establishment of dominant signs of the narrative and their manifestation in the poetic works of Lina Vasylyvna. The introduction of the repertoire of semiotic resources implemented in the creation of narrative poetics made it possible to establish the multimodal nature of the narrative construction of a literary text as a story about an event. The study of the problems of lingua-pragmatics, communicative linguistics and emotiology made it possible to identify the lingua-stylistic means and narrative devices which ensure the readers' comprehension of a verse and influence the creation of an emotional resonance between the author and the reader. A critical analysis of the scientific theories and practices of the Ukrainian literary baroque, evaluation of the baroque and the benefits of incorporating it into the spectrum were held to reinforce the special role of the poetics of the Ukrainian baroque on the formation of the national specificity of Lina Kostenko's poetic language.

The prose works of Lina Vasylyvna as well as modern verses of Canadian poets of Ukrainian origin dedicated to the war in Ukraine, can serve as a prospect for further achievements.

Key words: poetics of war narrative, cognitive and pragmatic factors, lingua-stylistic means, narrative devices.

1. Вступ. У пропонованій статті робиться спроба пояснення своєрідності поезики нарративу війни у ліриці Л. Костенко. Ліна Василівна завжди була і є совістю нації, слугує символом незламного духу українського народу, а її творча майстерність під постійною увагою літературознавців та лінгвістів (Див., напр.: Базилевський, 1994; Бублейник, 2012; Дюжева, 2010; Таран, 2004). Проте поезика нарративу її ліричних творів, яка визначає своєрідний характер індивідуально-авторської картини світу Ліни Костенко і впливає на читацьке сприйняття її віршів, не була ще предметом вивчення, що і визначає **новизну** пропонованої статті. Крім того, **вперше** аналізу піддається **ліричний нарратив**, який ми визначили як різновид жанру ліричних творів (див. Белехова, Цапів 2021). **Актуальність** дослідження пояснюється її суголосністю із

загальним спрямуванням сучасних наукових розвідок на вивчення особливостей нарративу різножанрових художніх творів та назрілою потребою опису нарративу війни.

Теоретико-методологічним підґрунтям пропонованої статті служать: когнітивна теорія образності (Белехова 2002; Маріна 2009, 2016) згідно з якою будь-які поетичні форми, словесні й художні образи зокрема, розглядаються у двох планах: концептуальному й вербальному; теорія концептуальної метафори (Lakoff, Johnson, 1980, 1999) й концептуальної інтеграції (Fauconnier, Turner, 1998) використовується для реконструкції концептуальних метафор в аналізованому поетичному тексті та конструювання його змісту і смислу. В інтерпретації змісту поетичних текстів ми спираємося на розроблену в докторській дисертації А. О. Цапів мето-

дику поетико-нараторологічного аналізування художніх текстів для дітей (Цапів, 2020). При цьому положення сучасної когнітивної нараторології про особливості конструювання значень і смислу історії в різножанрових художніх творах (Vorobyova, 2009;), науковий доробок з лінгвопрагматики (Шевченко, 2005; Безугла, 2009) та мультимодальної лінгвістики (Єфименко, 2018; Макарук, 2019) використано для удосконалення нашої методики поетико-нараторологічного аналізу лірики.

Формулювання висновків стосовно своєрідності поетики наративу ліричних творів Л. Костенко здійснено нами через аналітичний огляд античних і сучасних наукових розвідок з теорії поетики та їх осмислення й переосмислення з позицій когнітивної поетики (Белехова, 2002, 2015; Воробйова, 2004; Freeman, 2012; Stockwell, 2002; Tsur, 2002), сучасної нараторології (Fludernik, 2002; Gavins, 2007) і прагмапоетики (Безугла, 2014; Merilai, 2007). Особливу увагу приділено розгляду особливостей реалізації поетики українського бароко, оскільки вважають, що саме українське бароко характеризується етнічною самобутністю, пишністю форм і витонченістю орнаменту (Таран, 2012).

На наш погляд, на унікальність поетики бароко Ліни Костенко впливає те, що вона має власний поетичний стиль і мову, володіє особливою майстерністю мовлення, її тексти характеризуються незвичайними образами, метафорами та неочікуваними зв'язками слів.

Мета статті – пояснити своєрідність поетики наративу війни Ліни Костенко шляхом визначення засобів і прийомів її формування у когнітивно-нараторивному й комунікативно-прагматичному вимірах. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити наступні завдання:

– виявити й проаналізувати різнорівневі лінгвостилістичні засоби, які ідентифікують й характеризують мікропоетики вірша, визначити лінгвокогнітивні механізми їхнього формування;

– з'ясувати комунікативно-прагматичну спрямованість й емотивне значення поетичних форм;

– пояснити роль нараторивних прийомів у композиційній та художньо-естетичній організації вірша.

– розробити (опрацювати) комплексну методику аналізування ліричного нараториву Л. Костенко

2. Виклад основного матеріалу

2.1. Аналітичний огляд розвитку поетики як науки

Серед усіх філологічних наук поетика є найдавнішою. У перших античних трак-

татах вона сформувалася як доктрина прикрас, згідно з якою поезія вважалась прикрашеним мовленням. Античними мислителями було встановлено весь спектр тропів і фігур, якими поети користуються й донині.

Першою спробою узагальнення знань про мистецтво загалом і поетичне мовлення зокрема, створення окремої науки про суть і функції прекрасного стала «Поетика» Арістотеля, основні положення якої вважались нормативними впродовж багатьох століть, а деякі прозріння її автора актуальні і нині. Не занурюючись у всі деталі цієї неперевершеної праці, зупинимось лише на тих, які є дотичними нашому дослідженню. Перш за все, це стосуються висновків Арістотеля про пізнавальний характер образного мислення (Арістотель, 1967: 42), про метафору як властивість людської думки, а не засіб стилістичної прикраси (там само: 43). Таке бачення суті образних засобів, на наш погляд, є джерельною базою когнітивної теорії тропів. По друге, осмислення міркувань Арістотеля стосовно способу вислову як «засобу відтворення дійсності» (там само : 48) та «вміння художньо висловлювати свою думку» (Арістотель 1967: 50) в термінах сучасної нараторології дає змогу стверджувати, що «спосіб вислову» відповідає значенню *нарація*. Арістотелівське обґрунтування теорії драматичного мистецтва, сформульовані положення про те, що фабула є основою драматичного тексту, є розповіддю про події, «*нід фабулою я розумію зв'язок подій*» (там само: 48) «*розповіді не повинні складатися з позбавлених смислу частин*» (там само: 84), «*зміни повинні впливати з самого складу фабули*» (там само: 63) слугують орієнтирами нараторивної організації художнього твору. Висновки Арістотеля про роль катарсису, який «*через співчуття і страх сприяє очищенню подібних почуттів*» про те, що «*фабулу треба складати так, щоб кожен, навіть не дивлячись на сцену, а тільки слухаючи про події, тремтів і співчував тому, що діється*» (там само: 60) постають першою спробою визначити комунікативно-прагматичну спрямованість поетичного тексту та відіграли велику роль у становленні естетичної теорії художнього мовлення.

Філософське обґрунтування естетичної значущості художнього тексту було сформульовано в концепціях німецьких мислителів Г. Лесінга, Г. Гегеля, Й. Гете. Суголосним з німецькими мислителями є бачення естетики поетики представниками епохи бароко, яка прийшла в Європі на зміну Ренесансу.

– Помітно поглибилася й розширилася розробка питань та проблем поетики літера-

тури в епоху Середньовіччя: середньовічна поетика повинна була мати певну діахронічну перспективу, проте вона була не стільки системою, кільки таким розмаїттям, у якому, попри відносну однорідність, постійно відбувалися рухи (Ковпик, 2011: 6). Такі «рухи» поступово здійснювалися і впродовж часів Відродження та Просвітництва аж до середини XIX ст., а в другій половині XIX і в XX ст. формуються перші системні теорії поезики: лінгвістична, – О. Потебня; історична – О. Веселовський; структуральна – Р. Якобсон, Я. Мукаржовський та ін., творці яких поступово систематизували всі здобутки з питань і проблем написання та функціонування твору літератури взагалі, дали саму суть та специфіку понять, які називаються родами, видами й жанрами (Ковпик 2011: 8). А зміст словосполучення «історія літератури» для О. Веселовського – це «історія суспільної думки, наскільки вона втілювалася в русі філософському, релігійному та поетичному», тому головним для історика літератури він бачить уміння побачити, «яким чином новий зміст життя ... просякає старі образи». Під впливом роздумів В. Гумбольдта про мислення й мовлення, О. Потебня не лише зосередився на мовностилістичних засобах і прийомах творення тексту, а й на проявах відчуттів і почуттів, на мисленневих діях, які і народжують процеси мислення та мовлення (Ковпик, 2011: 8).

На особливу увагу в контексті нашого дослідження заслуговує літературний напрям, що розквітав у XVII–XVIII століттях і набуває особливої вагомості у сьогоденні. Наукові розвідки з проблем теорії і практики поетичного мовлення епохи бароко засвідчують, що у поезії цього напрямку використовуються особливі засоби втілення поезики українського бароко (Див. Ушкалов, 2006; Ковпик, 2011; Руссова 2016) Ми спробували узагальнити репертуар засобів бароко і надати пояснення їхнього функціонального призначення, як-от:

– для створення перебільшення, дещо викривлених чи перекручених зображень, підкреслення важливої або вражаючої думки чи образу використовують *гіперболу*;

– для розкриття різних планів смислу, глибокого філософського змісту або абстрактної ідеї вживають алегоричний *символ* чи просто *алегорію*;

– створення емоційного напруження і контрасту, розкриття протиріччя, протиставлення ідей або образів досягається завдяки *антитезі*;

– створення ефекту несподіваності та привертання уваги до незвичних, суперечливих зв'язків здійснюється контрастив-

ними тропами і фігурами, серед яких домінує *парадокс* і *катахреза*;

– деталізований опис предметів та емоційного стану досягається завдяки *художнім деталям* та яскравим несподіваним *епітетам*;

– *епіфора* (повторення одного й того ж слова або словосполучення в кінці віршового рядка) допомагає підкреслити певну ідею чи образ, створити ритмічну структуру та зміцнити емоційний вплив;

– комічний або саркастичний ефект досягається за допомогою *іронії*;

– *антропоморфізація* спрямована на створення живих яскравих образів для враження читачів;

– створення нових смислів досягається головним чином через *оксиморон*;

– багаточасова, *ускладнена порівнянням метафора* спрямована на створення емоційного ефекту, відгуку читача.

Варто зауважити, що вивчення й осмислення ролі українського бароко почалося лише у кінці минулого століття і стало актуальним особливо з розквітом наратології. У свою чергу, на активізацію наратологічних студій вплинули перегляд, переосмислення й нова оцінка наукових здобутків представників структуралізму (Barthes, 1977; Genette, 1980; Prince, 1982; Todorov, 1969). Сам термін *нاراتологія* було запропоновано французьким структуралістом Цветаном Тодоровим (Todorov, 1969: 10), який окреслив коло досліджень художнього наративу, що розвиваються до сьогодення і змінюють свій вектор від структуралістських (класичних) до інтермедіальних та мультимодальних наукових розвідок.

Справді засадничими для наратологічних досліджень стали роботи В. Проппа та його послідовників (Booth, 1983; Rimmon-Kenan, 1983; Stanzel, 1971), які доцільно підвести до вивчення *композиційно-сюжетної* будови казкового наративу, що дозволяє виявити певні тенденції і особливості його створення, зокрема і лінгвокультурні (Цапів, 2018).

Щодо «Студії з поезики» Я. Мукаржовського, 1982; «Від твору до тексту» Р.Барта, 1984; колективної монографії «Історична поезика: наслідки та перспективи вивчення», 1986; «Історична поезика в її співвідношеннях з іншими літературознавчими дисциплінами» І. Горського, 1986; то їх кваліфікують як справжнє заглиблення в проблематику поезики як системи складових твору літератури, в якому виразно вимальовувалося три фігури – автора з його мотивами, переживаннями й цілями творчості; персонажа

з його поглядами на самого себе й на живе та неживе оточення; читача з його можливостями рецепції та рецептивної інтерпретації й розуміння твору, з його здатністю стати своєрідним співавтором письменника (Ковпик, 2011: 18).

По-новому й конкретніше та масштабніше розкрита не лише сутність, а й механізми виявлення, вивчення, усебічного усвідомлення рецептивної поетики в освітлені Г. Клочека й авторів збірника статей «Проблеми рецептивної поетики», 2009.

У контексті нашої роботи поетику художнього твору розуміємо як лінгвокреативну діяльність, яка характеризується авторським вибором образних засобів, способів композиційної й нарративної організації тексту, що разом створюють його неповторну поетичну картину світу та впливають на читацьке сприйняття й реконструкцію змісту та смислу твору.

Основоположними для дослідження стали висновки представників когнітивної с поетики (див., напр.: Белехова, 2002: 124–137; Маріна 2016: 45–58) про те, що у підґрунті кожної із поетик лежить особливий тип художньої свідомості, який виявляється у різних комбінаціях аналогового, асоціативного, параболічного видів поетичного мислення із парадоксальним, що впливає на характер лінгвокогнітивного механізму формування образності поетичного тексту. Макропоетику художнього простору певного ліричного твору створюють мікропоетики окремих його фрагментів.

2.2. Вивчення поетики ліричних творів Л. Костенко

Поетика творів Ліни Костенко завжди була у фокусі уваги дослідників її творчої майстерності. У річищі лінгвопоетики наукові розвідки спрямовані на пошуки особливостей її індивідуального стилю через аналізування структурно-семантичних властивостей образних засобів, які відображають внутрішній світ персонажів та особливо їх емоційний стан (Дюжева, 2010; Таран, 2004). Вивчено функції кольоративів у творчості Л.Костенко (Губарева, 2002).

Натомість наукові розвідки з когнітивної поетики націлені на виявлення когнітивних механізмів творення особливої образності, що надає свіжості й новизни поетичному тексту та створює незвичний ракурс бачення деяких предметів чи явищ, які змальовані в ньому. Так, наприклад, на основі лінгвокогнітивного підходу шляхом поетико-когнітивного аналізування семантики словесних поетичних образів виявлено механізми творення поетики очуднення у віршових творах Ліни

Костенко (Белехова, 2015). У статті доведено, що механізм очудненого осмислення об'єктів відрізняється від метафоричного і визначається як такий, що включає незвичний ракурс сприйняття, який реалізується не лише лінгвальними виразними засобами різних рівнів, а й концептуальними чинниками, як-от: концептуальна метафора, концептуальна метонімія, концептуальний оксиморон (див. докладніше: Bieliekhova, 2014). Виявлені особливості творення поетики простоти й поетики міфу у віршованих текстах Ліни Костенко (Белехова, 2015). Дотичними до когнітивних досліджень поетики як такої стали наукові розвідки О. П. Воробйової (2009, 2012), С. Г. Шурми (2008).

Сплеск наратологічних студій у кінці ХХ століття і початку ХХІ зумовив інтеграцію когнітивного й нарративного підходів в аналізі своєрідності й національної забарвленості художніх творів модерну й постмодерну. Вперше на матеріалі англійськомовних художніх текстів для дітей було розроблено поетико-нاراتологічне аналізування художнього тексту (Цапів, 2020) та запропоновано аналіз поетики нарративу (Цапів, 2019; Цапів, Ставенко, 2021).

У цій статті з позицій когнітивної поетики і наратології поетику нарративу окремого художнього твору (ліричного у тому числі) ми тлумачимо як макропоетику, що характеризує текст в аспекті його художньо-естетичної якості й цінності, створюваних лінгвокреативною діяльністю автора (адресанта) шляхом свідомого й підсвідомого (іраціонального) відбору лінгвостилістичних засобів та нарративних прийомів конструювання своєрідного текстового світу поетичного тексту.

Загалом поетику розуміємо як процес і результат лінгвокреативної діяльності автора й читача у створенні гармонійного текстового світу шляхом відбору особливих мовностилістичних засобів і лінгвокогнітивних способів його аранжування.

Поетику нарративу тлумачимо як дворівневий лінгвокогнітивний мультимодальний конструкт, що складається із нарративу як історії про події, і нарації, як способу творчого вербального та/і невербального конструювання історії (докладніше Цапів, 2020).

3. Своєрідність поетики ліричних творів Ліни Костенко

3.1. Поетика простоти і поетика міфу

У контексті нашої роботи поетику художнього твору розуміємо як лінгвокреативну діяльність, яка характеризується авторським вибором образних засобів, способів композиційної й нарративної організації тексту, що разом створюють його неповторну поетичну

картину світу та впливають на читацьке сприйняття й реконструкцію змісту та смислу твору.

Гіпотезою нашого дослідження є припущення про те, що у підґрунті кожної із поетик лежить особливий тип художньої свідомості, який виявляється у різних комбінаціях аналогового, асоціативного, параболічного видів поетичного мислення із парадоксальним, що впливає на характер лінгвокогнітивного механізму формування образності поетичного тексту. Макропоетику художнього простору певного ліричного твору створюють мікропоетику окремих його фрагментів.

Для ілюстрації нами обрано лише один з віршів Ліни Костенко, написаний нашвидкоруч на титульній сторінці однієї з її книг, переданих на фронт ще у 2015 році. Вірш миттєво облетів інтернет, а сьогодні набув особливої актуальності, оскільки підтверджує провісницьку здібність поета.

Поетику простоти потрактуємо як гармонію форми і змісту текстового світу поетичного тексту, створювану такими лінгвостилістичними засобами та лінгвокогнітивними способами, які відповідають очікуванням читача, його поетичній компетенції, оскільки відтворюють звичний ракурс бачення фрагментів картини світу, зображених у ліричному творі.

Поетика міфу або міфопоетика зацікавлена тим, які когнітивні операції виявляють наявні в поетичних текстах архаїчні уявлення й судження про світовий устрій, міфологічні мотиви й сюжети, вербалізовані в архетипних словесних образах, що разом відбивають своєрідність міфопоетичної картини світу, втіленої в поетичному тексті.

Проаналізуємо вірш з метою виявлення як засобів творення простоти, так і їхнього комунікативного значення.

І смерть, і кров, і жах, і відчай
І клекіт хижої орди.
Маленький сірий чоловічок
Накоїв чорної біди.

Це звір огидної породи,
Лох-Несс холодної Неви.
Куди ж ви дивитесь, народи?!
Сьогодні ми, а завтра – ви.

Композиція вірша постає як структурно-змістова цілісність двох строф, поетичні рядки яких об'єднані мотивами війни. *Поетика простоти* двох поетичних рядків, передана односкладовим непоширеним реченням першого рядка та односкладовим реченням, поширеним епітетом *хижої*, яскраво забарвленим негативною семантикою. Саме через негативні конотації

у семантиці номінативів, позначаючих підмети, їх повтор за допомогою сполучника *і*, а також фонетичні прийоми алітерації та ассонансу, спрощені синтаксичні конструкції набувають ілюкутивної сили та викликають читачеву емпатію.

Імплицитне порівняння агресії з татаро-монгольською навалюю виступає індикатором застосування засобів *поетики міфу*, що у даному випадку здійснюється шляхом когнітивної операції **активації архетипного значення** в номінативі *орда*. Завдяки конвергенції різнорівневих стилістичних засобів поетик простоти і міфу досягається такий перлокутивний ефект: обурення, ненависть до ворога, наростання справедливого спротиву.

3.2. Поетика барокко і поетика гармонії

Достовірний портрет агресора війни змальовано засобами поетики українського барокко, одним із завдань якого є «зворушити, розбурхати почуття людини, справити на неї сильне враження» (Руссова, 2016: 49).

Спробуємо пояснити яким чином на чотирьох поетичних рядках Ліна Василівна спромоглася створити переконливий образ негідника.

Перш за все, розглядаючи мовностилістичні репрезентанти образу агресора війни в аналізованому вірші Л. Костенко, вважаємо за доцільне досліджувати не лише конкретні мовно-мовленнєві (лексико-семантичні та синтаксичні) засоби, але й їхнє концептуальне підґрунтя.

Механізм осмислення об'єктів у поетиці барокко відрізняється від метафоричного і визначається як такий, що включає незвичний ракурс їхнього сприйняття, когнітивну основу якого складає концептуальний оксиморон, вербалізований контрастивними тропами. На відміну від концептуальної метафори, яка тлумачиться як аналоговий спосіб осмислення ознак царини мети і джерела словесного образу (Lakoff, 1980; 1999), концептуальний оксиморон є результатом парадоксального поетичного мислення, в основі якого лежать когнітивні операції накладання, перехрещення й зіткнення ознак царин джерела й мети (Белєхова, 2002; Маріна, 2004, 2016). В аналізованому вірші концептуальний оксиморон є когнітивною основою наративного прийому опозиції у конструюванні історії. Два рядки змальованого портрету побудовані на опозиції МАЛЕНЬКИЙ VS. ВЕЛИКИЙ. Семантико-когнітивний та концептуальний аналіз словесного аранжування названої опозиції уможливує реконструкцію її когнітивного підґрунтя, а саме концептуального оксиморону МАЛЕНЬКА ІСТОТА VS. ВЕЛИКЕ ЛІХО, який на вербальному рівні виражений розгорнутою метафорою, ускладненою гіпер-

болою (*чорна біда*). Семантика номінативу *біда* є самодостатньою для вираження значення *велике лихо*. Епітет-кольоратив *чорна* виступає символом *великого лиха*. Гіпербола *чорна біда* вжита щоб «вдарити по розуму і чуттю», оскільки в естетиці бароко «розкошування словом вдаряє по читачеві» (Русова, 2016: 29).

На вербальному рівні концептуальний контраст реалізовано через наративний прийом опозиції за допомогою когнітивної операції протиставлення й зіткнення понять *маленький* і *великий*, словесно виражених, на перший погляд, простою дескрипцією *маленький сірий чоловічок* та гіперболою *чорна біда*. Проте епітет-кольоратив *чорна* є багатозначним символом. В його арсеналі переплетені значення *нікчемний* і водночас *той, хто керує, носить маску, ховає істинне обличчя і цілі..* Зменшувальний суфікс теж додає негативу до описуваного образу. І, нарешті, дієслово-присудок *накоїв* не лише посилює негативне враження від образу, а й слугує негативній оцінці події та розкриває іллокутивний намір наратора.

На особливу увагу заслуговують вміння автора-наратора гратипростими граматичними й стилістичними засобами для створення потрібного перлокутивного ефекту. Це стосується заміни особового займенника *він* на дійтичне *це* та вживання яскравої анімалістичної метафори *звір огидної породи* для створення зневажливого ставлення читача-наратора до образу агресора. Крім того, наративний прийом просторового зсуву, тобто заміна локалізації чудовиська, перенесення його у *холодну Неву* довершує за допомогою метафори-порівняння словесний малюнок лиховісного образу.

У контексті нашого дослідження вважаємо, що не лише стилістичні тропи і фігури створюють дивне, незвичне сприймання дійсності. Однією з промінантних рис поезики українського бароко виявляється своєрідність композиції. У вірші Ліни Костенко вона досягається не лише граматико-синтаксичними засобами, а й фонетичними. До граматико-синтаксичних відносимо риторичне питання «*Куди ж ви дивитесь, народи?!*», імпліцитне значення якого: «*На що (чи навіть) чекаєте, народи*». Такий квесетив-твердження постає фокалізатором історії. А еліптичне складносурядне речення «*Сьогодні ми, а завтра – ви*» символізує зміни у перебігу подій. Звернімо увагу на знаки пунктуації у цих поетичних рядках. Не дарма використано і знак питання, і знак оклику, а в останньому рядку перше пропущене тире і друге занадто довге знаменують кількість часу на перебіг подій.

Варто наголосити на особливій фонетичній організації вірша. Окрім усталених алітерації, асонансу, ритму й регулярній римі, які разом створюють мелодію вірша, Ліна Василівна вживає перегук жіночих рим і перехресні рими: орди – народи; породи – народи; Неви – ви; ми – ви; ди – ви – диви – ди; внутрішні рими: холодної – огидної.

На наш погляд, такі індивідуально-авторські фонетичні прийоми забезпечують єдність структури художнього тексту та його системність, встановлюють зв'язки між цілим текстом та його частинами і у такий спосіб виявляють *поетику гармонії*.

У результаті завдяки конвергенції синтаксичних, лексичних і фонетичних стилістичних засобів та наративних прийомів створюється перлокутивний ефект зневаги і презирства до лідера рашистів, ненависті до ворога, віри у перемогу нашого народу.

Емоційно-сміслові навантаження вірша доведено до апогею вживанням риторичного питання, що слугує фокалізатором наративу, та еліптичних простих синтаксичних конструкцій, які свідчать про наявність обов'язкової ознаки наративності – зміни у перебігу події. Вишуканість простоти синтаксичних конструкцій та лексико-семантична барвистість номінативів надають довершеного блиску маленькому за обсягом віршу з великим змістовим потенціалом.

Висновок. Комплексна методика, що включає поетико-нараторологічне разом із комунікативно-прагматичним та прагмопоетичним аналізуванням семантики поетичного тексту, дозволяє стверджувати, що поезика у ліриці Л. Костенко створюється індивідуально-авторськими мовностилістичними засобами (лексико-семантичними і синтаксичними) та лінгвокогнітивними способами, що включають когнітивні операції і процедури формування оригінальних словесних образів, які викликають несподіване відчуття від створеного незвичного ракурсу бачення предмета, речі, події чи явища картини світу.

Специфіка вербальної репрезентації поезики бароко проявляється на всіх рівнях поетичного тексту, в якому формуються незвичний ракурс бачення образу, що і створює ефект парадоксальності. Такі образи осмислюються шляхом виявлення лінгвокогнітивних операцій і процедур їхнього формування.

Особливості поезики наративу війни виявляються головним чином через наративні прийоми, до яких відносяться прийом опозиції, зіткнення різних текстових світів та просторовий зсув. Переважання тих чи інших мовних засобів творення поезики зумовлюється харак-

тером когнітивної спрямованості свідомості митця, втіленої у художньому тексті. Виявлення *стилістичних і лінгвокогнітивних* особливостей формування поетики бароко у віршованих текстах визначає своєрідний характер індивідуально-авторської картини світу Ліни Костенко і впливає на читацьке сприйняття її віршів. З позицій *прагматичного* підходу визначається роль ефекту очуднення й одивнення на досягнення перлокутивного ефекту, тобто реалізацію авторського задуму на створення емоційного відгуку читача, емоційного резонансу між автором і читачем.

Перспективою подальших досліджень слугуватимуть не лише поетичні, а й прозові твори Л. Костенко. На наш погляд, поетичний універсум її художньої творчості створюється конвергенцією різних поетик: поетикою бароко й поетикою простоти, поетикою гармонії й поетикою морального імперативу, поетикою ліричного “я” і поетикою символів, архетипних й індивідуально-авторських.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арістотель. *Поетика* (пер. Борис Тен). К.: Мистецтво, 1967. 134 с.
2. Базилевський В. Поезія як мислення. *Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературна критика XX ст.: У 3-х книгах / уклад. В. Яременко, Є. Федоренко. К.: Вид-во «Рось», 1994. Книга 3. С. 182–197.*
3. Безугла Л. Р. До питання розмежування прагматики, стилістики та прагмалінгвістики. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов.* 2014. № 1102, Вип. 77. С. 6–10.
4. Безугла Л. Р. Когнітивно-прагматичні характеристики імпліцитних смислів у німецькомовному дискурсі: дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.04. Київ, 2009.
5. Белехова Л. І. Поетика очуднення у ліриці Ліни Костенко: когнітивно-прагматичний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика.* 2015. Вип. 23. С. 94–101.
6. Белехова Л. І. *Словесний поетичний образ в історико-типологічній перспективі: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі американської поезії)*: монографія. Херсон: Айлант, 2002. 368 с.
7. Белехова Л. І., Цапів А. О. Ліричний наратив: міф чи реальність? *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Германістика та міжкультурна комунікація.* 2021. № 2. С. 7–13. DOI: 10.32999/ksu2663-3426/2021-2-1
8. Бовсунівська Т. *Когнітивна жанрологія та поетика*: монографія. К.: ВПЦ «Київський ун-т», 2010. 180 с.
9. Бублейник Л. В. Поетичне слово Ліни Костенко. *Слово в українській поезії / Л. В. Бублейник. Луцьк, 2012. С. 200–286.*
10. Воробйова О. П. Когнітивна поетика: здобутки і перспективи. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.* 2004. Вип. 635. С. 18–22.
11. Воробйова О. П. Смак "шоколаду": інтермедіальність й емоційний резонанс. *Вісник КНЛУ. Серія Філологія.* 2012. Т. 15, № 1. С. 5–11.
12. Губарева Г. А. Семантика та стилістичні функції кольоративів у поетичній мові Ліни Костенко: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Харків, 2002. 174 с.
13. Дюжева К. Поетика вираження почуттів у ліриці Ліни Костенко. *Наукові записки. Серія «Філологічна».* 2010. Вип. 18. С. 82–92.
14. Єфименко, В. А. Жанрові трансформації та мультимодальність сучасних казкових наративів (на матеріалі англійської мови): дис. ... док. філол. наук: 10.02.04. Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, Київ, 2018. 472 с.
15. Клочек Г. Трактат Івана Франка «Із секретів поетичної творчості» як предтеча української рецептивної поетики. *Слово і час.* 2007. № 4. С. 39–45.
16. Ковпик С. І. *Основні складові поетики української драматургії першої половини XIX ст.*: монографія. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2011. 440 с.
17. Макарук Л. Л. Типи англомовних мультимодальних інфографічних текстів на тематику COVID-19. *Science and Education a New Dimension. Philology.* 2019. IX(76), Issue: 260. С. 41–44.
18. Маріна О. С. Контрастивні стилістичні засоби в американській поезії: лінгвокогнітивний аспект: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2004. 204 с.
19. Маріна О. С. Парадоксальність у сучасному англомовному поетичному дискурсі: когнітивно-семіотичний вимір: дис. ... докт. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2016. 434 с.
20. Руссова В. М. *Барокові джерела української літератури XIX – XXI ст.*: Монографія. Миколаїв: Вид-во Миколаївського державного університету ім. Петра Могили, 2016. 180 с.
21. Таран О. Поетика печалі в художньому світі Ліни Костенко. *Українська мова і література.* 2004. № 15. С. 19–23.
22. Ушкалов Л. В. *Есеї про українське бароко.* К.: Факт; Наш час, 2006. 283 с.
23. Цапів А. О. Міфопоетика австралійських літературних казок крізь призму їх наративної структури: лінгвокультурологічний аспект. *Science and Education a New Dimension. Philology.* 2018. Issue 177. P. 63–66.
24. Цапів А. О. Методологія поетико-наратологічного аналізу казкових етнонаративів (на матеріалі австралійських художніх текстів для дітей). *Science and Education a New Dimension. Philology.* 2019. Issue. 210. P. 63–69.
25. Цапів А. О. Поетика наративу англійськомовних художніх текстів для дітей: дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.04. Харків, 2020. 419 с.
26. Цапів А., Ставенко О. Таксономія австралійських художніх етнонаративів для дітей у контексті поетики наративу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація».* 2023. Вип. 1. С. 90–99. DOI: 10.32999/ksu2663-3426/2023-1-13
27. Шевченко І. С. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: Монографія / Під заг. ред. Шевченко І. С. Харків: Константа, 2005.
28. Шурма С. Г. Поетика образу та символу в американському готичному оповіданні: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі новелістики Е. По, А. Бірса та Г. Лавкрафта): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2008. 205 с.
29. Barthes R. *Image, music, text: Essays selected and translated by Stephen Heath.* Fontana Press, 1977. 220 p.
30. Bieliekhova L. I. Methodology of explicating archetypes

- embodied in American poetic texts. *Cognition, Communication, Discourse*. 2014. № 9. С. 8–32. DOI: 10.26565/2218-2926-2014-09-01
31. Booth W. *The Rhetoric of fiction*. (2nd ed.). Chicago and London: The University of Chicago Press, 1983. 572 p.
32. Fauconnier G., Turner M. Principles of conceptual integration. *Discourse and Cognition: Bridging the Gap* / ed. by J. R. Koenig. Stanford, 1998. P. 269–283.
33. Fludernik M. *An introduction to narratology*. London and New York: Routledge. Taylor & Francis Group, 2002. 200 p.
34. Freeman M. Poetry and the scope of metaphor: Toward a cognitive theory of literature. *Metaphor and Metonymy at the Crossroads. A Cognitive Perspective* / ed. Antonio Barcelona. Berlin, N.Y., 2012. P. 253–282.
35. Gavins J. *Text world theory. An introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2007. 208 p.
36. Genette G. *Narrative discourse: an essay in method*. Ithaca, New York: Cornell University Press, 1980. 285 p.
37. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago : Chicago University Press, 1980. 242 p.
38. Lakoff G., Johnson M. *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought*. N. Y.: Basic Books, 1999. 624 p.
39. Merilai A. Pragmapoetics as Literary Philosophy. *Interlitteraria*. 2007. Issue 12. P. 379–392.
40. Prince G. *Narratology: The form and functioning of narrative*. Mouton Publishers, 1982. 324 p.
41. Rimmon-Kenan S. *Narrative Fiction: Contemporary Poetics*. Routledge. 1983. 173 p.
42. Stanzel F. K. *Narrative Situations in the Novel: Tom Jones, Moby-Dick, The Ambassadors, Ulysses*. Indiana University Press, 1971. 186. p.
43. Stockwell P. *Cognitive Poetics: An Introduction*. L. & N.Y. : Routledge, 2002. 208 p.
44. Todorov T. *Grammaire du Décaméron*. Mouton, 1969. 100 p.
45. Tsur R. Aspects of cognitive poetics. *Cognitive Stylistics: Language and Cognition in Text Analysis* / ed. by E. Semino and J. Culpeper. Amsterdam; Philadelphia, 2002. P. 279–286.
46. Vorobyova O. The poetics of 'Reflection' in Virginia Woolf's short fiction: In search of multiple sense. *In Search of (Non)Sense* / ed. by Elzbieta Chrzanowska-Kluczevska and Grzegorz Szpila. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2009. P. 75–87.
- question of distinguishing between pragmatics, stylistics and pragmalinguistics]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Serii : Romano-hermanska filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov, 1102(77)*, 6–10 [in Ukrainian].
6. Bieliakhova, L. I. (2002). *Slovesnyi poetychnyi obraz v istoriko-typolohichnii perspektyvi: linhvokohnyvnyi aspekt (na materialy amerykanskoj poezii) : monohrafiia* [Verbal poetic image in a historical-typological perspective: linguistic and cognitive aspect (the case study of American poetry)]. Kherson: Ailant. 368 p. [in Ukrainian].
7. Bieliakhova, L. I. (2015). Poetyka ochudnennia u lirytsi Liny Kostenko: kohnityvno-prahmatychnyi aspekt [The poetics of estrangement in Lina Kostenko's lyrics: a cognitive and pragmatic aspect]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii : Linhvistyka*, 23, 94–101 [in Ukrainian].
8. Bieliakhova, L. I., Tsapiv, A. O. (2021). Lirychnyi naratyv: mif chy realist? [Lyrical narrative: myth or reality?]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii Hermanistyka ta mizhkulturna komunikatsiia*, 2, 7–13. DOI: 10.32999/ksu2663-3426/2021-2-1 [in Ukrainian].
9. Bieliakhova, L. I. (2014). Methodology of explicating archetypes embodied in American poetic texts. *Cognition, Communication, Discourse*, 9, 8–32. DOI: 10.26565/2218-2926-2014-09-01
10. Booth, W. (1983). *The Rhetoric of fiction*. (2nd ed.). Chicago and London: The University of Chicago Press. 572 p.
11. Bovsunivska, T. (2010). *Kohnityvna zhanrolohiia ta poetyka : monohrafiia* [Cognitive genreology and poetics: monograph]. Kyiv: VPTs «Kyivskiy un-t». 180 p. [in Ukrainian].
12. Bubleinyk, L. V. (2012). Poetychne slovo Liny Kostenko [Lina Kostenko's poetic words]. In L. V. Bubleinyk (Ed.) *Slovo v ukrainskii poezii* [The word in Ukrainian poetry] (p. 200–286). Lutsk: VIEM. 308 p. [in Ukrainian].
13. Diuzheva, K. (2010). Poetyka vyrazhennia pochuttiv u lirytsi Liny Kostenko [Poetics of the expression of feelings in Lina Kostenko's lyrics]. *Naukovi zapysky. Serii «Filolohichna»*, 18, 82–92. [in Ukrainian].
14. Fauconnier, G., Turner, M. (1998). Principles of conceptual integration. In J. R. Koenig (Ed.) *Discourse and Cognition: Bridging the Gap* (p. 269–283). Stanford.
15. Fludernik, M. (2002). *An introduction to narratology*. London and New York: Routledge. Taylor & Francis Group. 200 p.
16. Freeman, M. (2012). Poetry and the scope of metaphor: Toward a cognitive theory of literature. In Antonio Barcelona (Ed.) *Metaphor and Metonymy at the Crossroads. A Cognitive Perspective* (p. 253–282). Berlin, N.Y.
17. Gavins, J. (2007). *Text world theory. An introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press. 208 p.
18. Genette, G. (1980). *Narrative discourse: an essay in method*. Ithaca, New York: Cornell University Press. 285 p.
19. Hubareva, H. A. (2002). Semantyka ta stylistychni funktsii koloratyviv u poetychnii movi Liny Kostenko [Semantics and stylistic functions of coloratives in the poetic language of Lina Kostenko] (PhD's thesis). V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv. 174 p. [in Ukrainian].
20. Klochek, H. (2007). Traktat Ivana Franka «Iz sekretiv poetychnoi tvorchoosti» yak predtecha ukrainskoi retseptivnoi poetyky [Ivan Franko's treatise "From the Secrets of Poetic Creativity" as a forerunner of Ukrainian receptive poetics]. *Slovo i chas*, 4, 39–45 [in Ukrainian].
21. Kovpik, S. I. (2011). *Osnovni skladovi poetyky ukrainskoi dramaturhii pershoi polovyny XIX st. : monohrafiia* [The

- main components of the poetics of Ukrainian drama in the first half of the 19th century : monograph]. Kryvyi Rih : Vydavnychiy dim. 440 p. [in Ukrainian].
22. Lakoff, G., Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago : Chicago University Press. 242 p.
 23. Lakoff, G., Johnson, M. (1999). *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought*. N. Y.: Basic Books. 624 p.
 24. Makaruk, L. L. (2019). Typy anhlomovnykh multimodalnykh infografichnykh tekstiv na tematyku COVID-19 [Types of English-language multimodal infographic texts on the topic of COVID-19]. *Science and Education a New Dimension. Philology*, IX(76), Issue: 260, 41–44 [in Ukrainian].
 25. Marina, O. S. (2004). Kontrastyvni stylistychni zasoby v amerykanshii poezii: linhvokohnityvnyi aspekt [Contrastive stylistic devices in American poetry: linguistic and cognitive aspect] (PhD's thesis: 10.02.04). Kyiv National Linguistic University, Kyiv. 204 p. [in Ukrainian].
 26. Marina, O. S. (2016). Paradoksalnist u suchasnomu anhlomovnomu poetychnomu dyskursi: kohnityvno-semiotychnyi vymir [Paradoxicality in modern English-language poetic discourse: cognitive-semiotic dimension] (Doctoral thesis). Kyiv National Linguistic University, Kyiv. 434 p. [in Ukrainian].
 27. Merilai, A. (2007). Pragmapoetics as Literary Philosophy. *Interlitteraria*, 12, 379–392.
 28. Prince, G. (1982). *Narratology: The form and functioning of narrative*. Mouton Publishers.
 29. Rimmon-Kenan, S. (1983). *Narrative Fiction: Contemporary Poetics*. Routledge.
 30. Russova, V. M. (2016). *Barokovi dzherela ukrainskoi literatury XIX–XXI st. : monohrafiia* [Baroque sources of Ukrainian literature of the 19th–21st centuries : monograph]. Mykolaiv: Vyd-vo Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu im. Petra Mohyly. 180 p. [in Ukrainian].
 31. Shevchenko, I. S. (Ed.) (2005). *Dyskurs yak kohnityvno-komunikatyvnyi fenomen : monohrafiia* [Discourse as a cognitive-communicative phenomenon: monograph]. Kharkiv: Konstanta [in Ukrainian].
 32. Shurma, S. H. (2008). Poetyka obrazu ta symvolu v amerykanskomu hotychnomu opovidanni: linhvokohnityvnyi aspekt (na materialy novelistyky E. Po, A. Birsy ta H. Lavkrafta) [The poetics of the image and symbol in the American Gothic short story: the linguistic-cognitive aspect (the case study of the novels of E. Poe, A. Beers, and H. Lovecraft)] (PhD's thesis). Kyiv National Linguistic University, Kyiv. 205 p. [in Ukrainian].
 33. Stanzel, F. K. (1971). *Narrative Situations in the Novel: Tom Jones, Moby-Dick, The Ambassadors, Ulysses*. Indiana University Press. 186. p.
 34. Stockwell, P. (2002). *Cognitive Poetics: An Introduction*. L. & N.Y. : Routledge. 208 p.
 35. Taran, O. (2004). Poetyka pechali v khudozhnomu sviti Liny Kostenko [The poetics of sadness in the artistic world of Lina Kostenko]. *Ukrainska mova i literature*, 15, 19–23 [in Ukrainian].
 36. Todorov, T. (1969). *Grammaire du Décaméron*. Mouton. 100 p.
 37. Tsapiv, A. O. (2018). Mifopoetyka avstraliiskykh literaturnykh kazok kriz pryzmu yikh naratyvnoi struktury: linhvokulturolohichnyi aspekt [Mythopoetics of Australian literary tales through the prism of their narrative structure: linguistic and cultural aspect]. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 177, 63–66 [in Ukrainian].
 38. Tsapiv, A. O. (2019). Metodolohiia poetyko-naratolohichnoho analizu kazkovykh etnonaratyviv (na materialy avstraliiskykh khudozhnykh tekstiv dlia ditei) [Methodology of poetic and narratological analysis of fairy-tale ethnonarratives (the case study of Australian fiction texts for children)]. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 210, 63–69 [in Ukrainian].
 39. Tsapiv, A. O. (2020). Poetyka naratyvu anhliiskomovnykh khudozhnykh tekstiv dlia ditei [Narrative poetics of English literary texts for children] (Doctoral thesis). V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv. 419 p. [in Ukrainian].
 40. Tsapiv, A., Stavenko, O. (2023). Taksonomiia avstraliiskykh khudozhnykh etnonaratyviv dlia ditei u konteksti poetyky naratyvu [A Taxonomy of Australian literary ethnonarratives for children in the context of narrative poetics]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriia «Hermandistyka ta mizhkulturna komunikatsiia»*, 1, 90–99 [in Ukrainian].
 41. Tsur, R. (2002). Aspects of cognitive poetics. In E. Semino and J. Culpeper (Eds.), *Cognitive Stylistics: Language and Cognition in Text Analysis* (p. 279-286). Amsterdam; Philadelphia : John Benjamins.
 42. Ushkalov, L. V. (2006). *Esei pro ukrainske baroko* [Essays on Ukrainian Baroque]. Kyiv: Fakt; Nash chas. 283 p.
 43. Vorobiova, O. P. (2004). Kohnityvna poetyka: zdobutky i perspektyvy [Cognitive poetics: achievements and prospects]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*, 635 18–22 [in Ukrainian].
 44. Vorobiova, O. P. (2012). Smak "shokoladu": intermedialnist y emotsiinyi rezonans [The taste of "chocolate": intermediality and emotional resonance]. *Visnyk KNLU. Seriia Filolohiia*, 1(15), 5–11 [in Ukrainian].
 45. Vorobyova, O. (2009) The poetics of 'Reflection' in Virginia Woolf's short fiction: In search of multiple sense. In E. Chrzanowska-Kluczewska and G. Szpila (Eds.) *In Search of (Non)Sense* (p. 75–87). Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
 46. Yefymenko, V. A. (2018). Zhanrovi transformatsii ta multimodalnist suchasnykh kazkovykh naratyviv (na materialy anhliiskoi movy) [Genre transformations and multimodality of modern fairy tale narratives (the case study of the English language)] (Doctoral Thesis: 10.02.04). T. Shevchenko Kyiv National University, Kyiv. 472 p. [in Ukrainian].